

T.C
TİCARET BAKANLIĞI
Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı :27299683-045.02[HYS292796]

Konu : Kaldırma Talebi

25.03.2020 / 53496193
GÜMRÜKLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi :19/03/2020 tarihli ve 80571967-159.01-E-53340155 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ile; İstanbul Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğünün 12/03/2020 tarihli ve 53171412 sayılı yazısında özetle;

-Özellikle E-Tebligat Sistemi ile tebliğ edilen ek tahakkuk ve ceza kararı muhteviyatı alacaklar için 4458 sayılı Gümrük Kanununun 242 nci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen 15 günlük itiraz süresini kaçıran yükümlülerin anılan Kanunun 211 inci maddesinin birinci fıkrası çerçevesinde Gümrük Yönetmeliğinin eki 78 no'lu formu sunmak suretiyle kaldırma talebinde bulunduğu,

-Başvurulara konu olan ek tahakkuk veya ceza kararları kapsamı alacakların 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takibata geçilmiş, ödeme emri veya haciz aşamasına gelmiş kesinleşmiş alacaklar olduğu,

-Yükümlüler tarafından Gümrük Kanunu kapsamında kaldırma talebinin anılan Kanunun 242 nci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen 15 günlük itiraz süresinin kaçırılması nedeniyle itiraz yoluna gidilemeyen ve muaccel hale gelen borçlar için ikinci bir başvuru yolu olarak algılandığı, belirtilerek Gümrük Kanununun 242 nci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen 15 günlük itiraz süresi kaçırılan ek tahakkuk veya ceza kararlarının aynı Kanunun 211 inci maddesi kapsamında kaldırılmasına yönelik olarak Gümrük Yönetmeliğinin eki 78 no'lu Başvuru Formu sunulmak suretiyle yapılan başvuruların değerlendirmeye alınıp alınmayacağı hususunda görüş sorulduğu,

Genel Müdürlüğünüzce; Gümrük Kanununun 242 nci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen 15 günlük itiraz süresi geçtikten sonra gümrük vergilerinin ve para cezalarının (kesinleşmiş ve 6183 sayılı Kanun uyarınca takip işlemlerine başlanılmış olanlar dâhil) geri verilmesi veya kaldırılmasına yönelik olarak anılan Kanunun 211 inci maddesinin birinci fıkrası kapsamında yapılan başvuruların değerlendirmeye alınabileceğinin düşünüldüğü belirtilerek konuya ilişkin Genel Müdürlüğümüz görüşünün bildirilmesi istenilmektedir.

4458 sayılı Kanunun 210 uncu maddesinde; "Bu Kanunda geçen;

a) "Geri verme" deyimini, ödenmiş olan gümrük vergilerinin tamamen veya kısmen geri ödenmesi,

b) "Kaldırma" deyimini, henüz ödenmemiş olan gümrük vergilerinin tamamen veya kısmen alınmamasına karar verilmesi,
Anlamına gelir.

Gümrük vergilerinin geri verilmesi veya kaldırılmasına ilişkin hükümler bu Kanun kapsamında tatbik edilen para cezaları için de uygulanır." hükmü,

Aynı Kanunun 211 inci maddesinde, "1. Kanunen ödenmemeleri gerektiği halde ödenmiş olduğu belirlenen gümrük vergileri geri verilir. Kanunen tahakkuk ettirilmemeleri gerektiği halde tahakkuk ettirilen gümrük vergileri kaldırılır.

Ancak, kanunen ödenmemesi veya tahakkuk ettirilmemesi gereken gümrük vergileri ilgili kişinin kasten yaptığı bir tahrifat sonucunda ödenmiş veya tahakkuk ettirilmişse, bu vergilerin geri verilmesine veya kaldırılmasına ilişkin talepler kabul edilmez.

2. Kanunen ödenmemeleri gereken gümrük vergileri, söz konusu vergilerin yükümlüye tebliğ edilmesi ve ilgilinin üç yıl içinde gümrük idaresine müracaatı üzerine geri verilir veya kaldırılır.

Kontrol ve denetleme sonucunda, geri verme veya kaldırma hallerinden birinin tespiti durumunda, aynı süre içinde geri verme veya kaldırma işlemi doğrudan yapılır.

Bu süre mücbir sebep veya beklenmeyen hallerde uzatılabilir.” hükmü,

Aynı Kanununun 242 nci maddesinin birinci fıkrasında, “Yükümlüler kendilerine tebliğ edilen gümrük vergileri, cezalar ve idari kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde bir üst makama, üst makam yoksa aynı makama verecekleri bir dilekçe ile itiraz edebilir.”

hükmü yer almaktadır.

Kanununun 211 inci maddesi hükmü ile ilgili olarak; Danıştay 7. Dairenin 28/05/2009 tarihli ve E:2007/6171, K:2009/2660 sayılı emsal kararında; “4458 sayılı Gümrük Kanununun 211`inci maddesinde, kanunen ödenmemeleri gerektiği halde ödenmiş olduğu belirlenen gümrük vergilerinin geri verileceği, kanunen tahakkuk ettirilmemeleri gerektiği halde tahakkuk ettirilen gümrük vergilerinin kaldırılacağı hükmüne yer verilmiştir. Bu madde, anılan Kanunla yürürlükten kaldırılan 1615 sayılı Gümrük Kanununun 87`nci maddesiyle paralel hükümler taşımaktadır. Söz konusu 87`nci madde ile ilgili olarak, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 2.7.1966 gün ve E:1965/13; K:1966/6 sayılı kararında da belirtildiği gibi, eşya gümrükten çekildikten sonra yanlışlıkla alındığı veya fuzulen tahsil olunduğu açıkça anlaşılan vergilerin 87`nci maddeye göre geri istenmesi mümkündür. Bu itibarla, 4458 sayılı Kanununun 211`inci maddesi uyarınca, kanunen ödenmemeleri gerektiği halde ödenmiş, kanunen tahakkuk ettirilmemeleri gerektiği halde tahakkuk ettirilmiş vergilerin, iade istemine konu olabilmesi için, yanlışlıkla alındığının veya fuzulen tahsil olunduğunun açık olması gerekmektedir.” denilmektedir.

21/01/2014 tarihli ve 28889 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Gümrük Genel Tebliği (Tahsilat İşlemleri) (Seri No: 2)`nin 30 uncu maddesinde, “(1) Kanunen ödenmemeleri veya tahakkuk ettirilmemeleri gereken gümrük vergileri, söz konusu vergilerin yükümlüye tebliği ve ilgilinin bu tebliği izleyen üç yıl içinde gümrük idaresine Gümrük Yönetmeliğinin ek-78`inde yer alan form ile müracaatı üzerine geri verilir veya kaldırılır.

(2) Geri verme veya kaldırma talebi, Gümrük Yönetmeliğinin 500 üncü maddesindeki limitlere göre ilgili gümrük idaresi tarafından incelenir ve yetkili idare amirince imzalanarak karara bağlanır.

(3) Kontrol ve denetleme sonucunda, geri verme veya kaldırma hallerinden birinin tespiti durumunda, gümrük vergilerinin yükümlüye tebliğinden itibaren üç yıl içinde geri verme veya kaldırma işlemi doğrudan yapılır.

(4) Bir gümrük beyannamesine dayanılarak ödenmiş olan gümrük vergileri, bu beyannamenin iptal edilmesi üzerine ilgilinin, Gümrük Kanununun 46 ve 70 inci maddelerinin ikinci fıkralarında belirtilen süreler içerisinde geri verme talebinde bulunması halinde verilir.

(5) Beyannamenin tescil tarihi itibarıyla, kusurlu veya ithallerine esas teşkil eden sözleşme hükümlerine aykırı olduklarından bahisle, ithalatçı tarafından kabul edilmeyen eşyaya ait ithalat vergilerinin geri verilebilmesi; buna ilişkin başvurunun bir yıllık başvuru süresi içinde yapılması, söz konusu eşyanın ilk kullanım dışında kullanılmamış olması (bir kere kullanılarak tüketilen eşya hariç) ve eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi dışına ihraç edilmesi koşullarına bağlıdır.

(6) Gümrük vergileri Türkiye`nin taraf olduğu uluslararası anlaşma hükümleri çerçevesinde, Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek hallerde geri verilir veya kaldırılır.”, 31 inci maddesinin üçüncü fıkrasında, “(3) Beyanın bağlayıcılığı, idareye karşı beyannamede yer alan eşyadan kaynaklanan vergiler ve para cezaları açısından yükümlünün yaptığı beyanla sorumlu olduğunu ifade eder. Bu durumun tersine söz konusu hükümler, yükümlüye karşı vergilerin ve para cezalarının geri verilmesi konusunda idarenin sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır.

Bu nedenle, beyanname ekinde yer alan belgelere aykırı olarak, beyanname üzerinde ağırlık, adet, ölçü, kıymet veya döviz cinsinin yanlış yazılması gibi nedenlerden ötürü fazla ödenen veya gümrük idaresince fazla tahakkuk ettirilen gümrük vergilerinin, aynı Kanununun 211 inci maddesi kapsamında geri verilmesi veya kaldırılması yönündeki talepler kabul edilerek değerlendirilir.”, 32 nci maddesinde, “(1) Geri verme veya kaldırma taleplerine ilişkin başvurunun Gümrük Kanununun 211, 212, 213 ve 214 üncü maddeleri ile Gümrük Yönetmeliğinin ilgili maddelerinde belirlenen süreler içinde yapılması gerekir.

(2) Gümrük Kanununun 197 nci maddesi uyarınca, yapılan kontrol ve denetlemeler sonucunda hiç alınmadığı veya noksan alındığı belirlenerek tahsil edilen gümrük vergilerine ilişkin bir geri verme talebi olması durumunda, buna ilişkin başvurunun ek tahakkukun tebliği tarihinden itibaren üç yıl içinde yapılması gerekir.” düzenlemeleri yer almakta olup anılan Tebliğin 34 üncü maddesinde para cezalarının geri verilmesi ve kaldırılması; 35 inci maddesinde ise re’sen geri verme ve kaldırma işlemleri düzenlenmiş olup geri verme veya kaldırmaya konu edilemeyecek talepler de 38 inci maddede belirlenmiştir.

Dolayısıyla ödenmiş olan bir vergi veya cezanın, 211 inci madde hükmüne istinaden geri verilebilmesi ya da henüz tahsil edilmemiş bir vergi veya cezanın kaldırılması, söz konusu ceza veya verginin “kanunen ödenmemesi gereken” bir vergi veya ceza olmasına, yani işlemde yanlışlık yapılmış olmasına, diğer bir deyişle hatalı işlemin söz konusu olmasına ve Kanunda belirtilen süre içinde geri istenilmesine bağlıdır.

Diğer yandan, yükümlüler kendilerine tebliğ edilen gümrük vergileri, cezalar ve idari kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde itiraz edebilmekte olup burada söz konusu olan ise yükümlüler hakkında tesis edilen işleme karşı Kanunen tanınan itiraz yoluna başvurma haklarının bulunmasıdır.

Geri verme veya kaldırma hakkındaki mevzuat incelendiğinde, söz konusu vergi veya cezanın kesinleşip kesinleşmemesi ya da itiraz yoluna gidilip gidilmemesi gibi bir kriter ya da şart getirilmediği görülmektedir.

Öte yandan; geri verme veya kaldırma işlemi yükümlünün müracaatı halinde yapılabileceği gibi aynı süre içinde yapılan kontrol ve denetleme sonucunda re’sen de yapılabilecektir.

Dolayısıyla 4458 sayılı Kanunun 211 ve devamı maddelerinde düzenlenen geri verme/kaldırma müessesesinin, idarenin hatalı veya hukuka aykırı işlemini geri alabilmesine ilişkin genel kuralın özel bir düzenlemesinin mevcut olduğu düşünülmektedir.

Yukarıda belirtilen maddi ve hukuki tespitler çerçevesinde yapılan değerlendirme sonucunda; Gümrük Kanununun 242 nci maddesinde yer alan 15 günlük itiraz süresi geçtikten sonra gümrük vergilerinin ve para cezalarının (kesinleşmiş ve 6183 sayılı Kanun uyarınca takip işlemlerine başlanılmış olanlar dâhil) geri verilmesi veya kaldırılmasına yönelik olarak anılan Kanunun 211 inci maddesi kapsamında yapılan başvuruların değerlendirmeye alınabileceği yolundaki Genel Müdürlüğünüz görüşüne Genel Müdürlüğümüzce de iştirak edilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Av. Suavi ÖNAL
Genel Müdür V.